

Zo života KST

38. zraz cykloturistov KST

Na 38. ročník zrazu cykloturistov KST, ktorého organizátorom bola Regionálna rada KST Stará Lubovňa, sa milovníci jazdy na bicykloch zišli koncom augusta v prekrásnom prostredí Pienin s centrom zrazu v areáli kúpeľov Červený Kláštor – Smerdžonka. Vzhľadom na rekordných 474 oficiálne registrovaných účastníkov sa niektorí museli ubytovať za hranicou, našťastie, len cez most, v poľských Nižných Sromowcach.

Pre účastníkov bol pripravený nielen bohatý športový, ale aj kultúrny program. Každý deň bola možnosť výberu z dvoch cyklotrás. Najväčší záujem bol o tzv. Lubovniansku trasu (73 km, 294 účastníkov) s návštevou Lubovnianskeho hradu, bohatým pohostením od starostky obce Jarabina a so zastavením na pútnickom mieste na vrchu Zvir. Druhá najväčšia účasť bola na tzv. Ružbašskej trase (67 km, 166 účastníkov), ktorá viedla cez hrebeň Spišskej Magury. Prijemné privítanie s pohostením pripravili starosta obce Toporec a OZ Ružbašský prameň vo Vyšných Ružbachoch.

Keďže počas troch dní bola obloha bez mráčika, účastníkom padla vhod dvojhodinová prestávka na prehliadku kúpeľov Vyšné Ružbachy a kúpanie v Kráteri. Záujem však bol aj o tretiu, kratšiu a ľahšiu trasu (44 km, 155 účastníkov) cez Veľkú Frankovú okolo Čorštýnskej priehrady a Nedeckého hradu v Poľsku s návštevou informačného centra PIENAP-u v Spišskej Starej Vsi.

Najkratšiu trasu (24 km) cez Lesnické sedlo, Lesnicu a Prielom Dunajca absolvovalo 78 cyklistov. Na pešie trasy (výstup na Tri koruny, Lesnica) sa nahlásilo 60 turistov. Mnohí cyklisti sa pohybovali aj samostatne, o tom však štatistiky nie sú.

Vekový rozdiel medzi najmladším a najstarším účastníkom zrazu bol 78 rokov. Najväčšia výprava bola z Oravy – 39 členov KST Nižná. O kultúrny program sa v najväčšej miere (okrem vystúpenia folklórneho súboru) podieľali členovia KST Stará Lubovňa pod vedením Veroniky Boďovej, za čo im patrí obrovská vďaka. Trochu netradičným spôsobom dokázali zabaviť takmer 500 účastníkov. V posledný deň podujatia sa v areáli kúpeľov konala rímskokatolícka svätá omša v prírode. Zvláštne poďakovanie patrí Jánovi Korčákovi a jeho manželke za vytvorenie výborných podmienok v priestoroch nedávno obnovených kúpeľov Červený Kláštor – Smerdžonka. A že sa taká veľká akcia zaobišla bez vážnejšieho

▼ Účastníci cyklozrazu pred nástupom na trasu (foto: Pavel Mrug)

úrazu? Vďačíme za to disciplinovanosti všetkých, pričom výdatne pomohla aj dopravná polícia z okresov Kežmarok a Stará Lubovňa, ktorá úspešne zvládla presun početného pelotónu aj po ceste 1. triedy.

Samozrejme, nešlo by to bez sponzorov. Pri organizácii podujatia pomohli: Prešovský samosprávny kraj, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, OOCR Severný Spiš Pieniny, Agrokarpaty, s. r. o., Plavnica, Chata Pieniny Lesnica, mesto Stará Lubovňa, obec Toporec, obec Jarabina, obec Červený Kláštor, OZ Ružbašský

Prameň, Pivovary Topvar, a. s., Nestville Distillery, Tatranská mliekareň, a. s., Goralský dvor Haligovce, Správa PIENAP-u a Lubovniansky hrad. Všetkým partnerom ešte raz ďakujeme.

Na záver sa chcem v mene deväťčlenného organizačného štábu (Pavel Mrug – predseda, Jaroslav Macko – podpredseda, Jana Duračinská – ekonomika, Milan Malý – vedúci trás, Dana Joštiaková – propagácia, Veronika Boďová – kultúra, Ján Staš – člen, Peter Zöld – predseda Sekcie cykloturistiky KST, Vladimír Gábriš – zástupca Výkonného výboru KST) všetkým účastníkom poďakovať za rešpektovanie pokynov, vzájomnú ohľaduplnosť a úžasnú atmosféru.

Pavel Mrug

Osobnosti KST

Milan Ružek

Kartograf, turista, značkár, milovník kultúry a dobrého vína Milan Ružek má za sebou neuveriteľných 60 rokov aktívnej činnosti v prospech turistiky. Narodil sa v roku 1929 v Modre. S turistikou začal už v mládeneckom veku, neskôr dlhoročne pôsobil aj ako redaktor máp pre turistiku a cestovný ruch. Počas aktívnej činnosti získal množstvo ocenení: Odznak Turista ČSR, verejné uznanie za zásluhy o rozvoj Československej telesnej výchovy

1. stupňa, Čestné uznanie za prácu pre rozvoj turistiky, Zlatý odznak Turista SSR, medailu za zásluhy o Československú Spartakiádu, pamätnú plaketu mesta Pezinok, výročnú cenu mesta Modra, cenu primátora mesta Modra a ocenenie Osobnosť v cestovnom ruchu za celoživotnú prácu v cestovnom ruchu Slovenskej republiky. Od roku 1990, keď vznikla súčasná podoba zastrešujúcej turisticko-organizácie na Slovensku – Klub slovenských turistov, sa Milanovi Ružekovi dostalo morálneho ocenenia postupným udeľovaním celej existujúcej hierarchie ocenení, od Čestného uznania cez Strieborný a Zlatý odznak KST, Plaketu Alojza Lutonského až po Medailu Miloša Janošku, ktorá mu bola udelená v roku 2011.

V roku 1956 bol na jeho podnet založený Odbor turistickej telovýchovnej jednoty Kartograf Modra. Jeho členovia počas výletov do Malých Karpát spriechoďovali viac rokov neudržiavané turisticky značované chodníky. V roku 1957 absolvoval odborný kurz turistického značenia v Trenčianskych Tepliciach. Po jeho absolvovaní začal do značenia trás turistov z Modry i svojich spolupracovníkov z Kartografického ústavu v Bratislave, s ktorými sa podieľal na tvorbe turistických máp. V roku 1958 bol vymenovaný za okresného značkára v okrese Pezinok, neskôr, po územnej reorganizácii, okresu Bratislava-viediek. Je držiteľom zlatého odznaku Turista – značkár.

Ako zodpovedný redaktor turistických máp vo vydavateľstve Slovenská kartografia v Bratislave a aj po odchode do dôchodku (v roku 1989) ako autor turistického vlastivedného obsahu a sprievodných textov v turistických mapách, vydávaných vo Vojenskom kartografickom ústave v Harmanci, vždy prísne dbal o maximálnu pravdivosť. Osobne si v teréne overoval presnosť uvádzaných informácií. Aj preto je Milan Ružek oprávnenne považovaný za jedného z najlepších znalcov Slovenska. Nášmu nestorovi, duchom stále mladému Milanovi, prajeme pevné zdravie do jeho ďalšieho aktívneho života.

Sekcia značenia KST

Nový život tunela v Kremnických vrchoch

Najkratšou spojniciou medzi Banskou Bystricou a Kremnicou je cesta, ktorú pravdepodobne v druhej polovici 15. storočia dala vybudovať Thurzovsko-fuggerovská banská spoločnosť na prepravu striebra a medi z hút v Tajove a Banskej Bystrici. Veľkou prekážkou na tejto ceste boli skalnaté bralá Kremnických vrchov. Preto medzi Vyhňatovou a Suchou horou cez horský hrebeň prerazili niekoľkometrový tunel, vďaka ktorému sa novovzniknutá cesta napojila na tzv. zlatú cestu a cez Bystrickú dolinu viedla do Kremnice. Medziuňým je zaznamenané, že tento prechod cez tunel využili pútnici putujúci do Starých Hôr i generál Gergei, ktorý cezeň v januári 1849 previedol do Banskej Bystrice Aulichovu divíziu s kanónmi, nákladnými vozmi a jazdeckom. Tiež v roku 1944 počas SNP ním z Kremnice previezli slovenský zlatý poklad do filiálky Národnej banky v Banskej Bystrici.

Postupom času tunel chátral a v dôsledku erózie sa zavalil. Turisti KST z Banskej Bystrice a Kremnice ho v rokoch 1996 a 1997 vyčistili a spriechodnili. Náklady na materiál, banské výstuže, výdrevu, odvoz materiálu, práce a podobne predstavovali sumu 250 000 Sk. Spriechodnením tunela mohla žltá turisticky značovaná trasa č. 8441 z Tajova do Kremnice prechádzať cez tunel a nie cez skalné bralo ponad tunel, čím sa najmä lyžiarom a cyklistom umožnil ľahší prechod na kremnickú stranu a naopak. Červená turisticky značovaná trasa č. 0803, ktorá vedie hrebeňom Kremnických vrchov s pokračovaním ako 0801 na Veľstúr a sedlo Tri kríže a idúca ponad tunel, mohla bezpečne prechádzať po hrebeni. Avšak na jar v roku 2013 v dôsledku podmáčania zemin pri topení snehu nastal zosuv, ktorý zavalil vstup do tunela. Eróziou narušený svah nad tunelom sa postupne zosúval tak, že chodník nad

ním sa kriticky zúžil a strmé zrázy po oboch jeho stranách sa stali nebezpečné. Preto musel byť uzavretý a od 1. novembra 2015 bola v danej lokalite vyznačená obchádzka tunela.

Vďaka úsiliu predsedu Regionálnej rady KST Banská Bystrica sa podarilo vytvoriť akčný realizačný tím so zapojením turistov z bystrickej i kremnickej strany, zástupcov miest Banská Bystrica a Kremnica, obce Tajov, OOCR Stredné Slovensko a odborníkov zo spoločnosti Banské projekty a z Banského múzea Kremnica. Spoločne sa pustili do technicky aj finančne náročného projektu obnovy a spriechodnenia tunela a zachovania tohto raritného mimoúrovňového križovania turistických chodníkov. Znamenalo to vymeniť drevené výstuže za betónové (úsek s dĺžkou takmer 30 m, rozteč výstuže 0,6 m), vymurovať nové kamenné portály a spevniť svahy, aby sa zabránilo ďalšiemu zosuvu pôdy, čo stabilizovalo aj turistický chodník idúci ponad tunel. Práce boli úspešne ukončené v októbri 2016.

Dušan Kaliský

▲ ▼ Tunel z kremnickej a banskobystrickej strany (foto: Daniel Kollár)

◀ Výmena drevených výstuží za betónové (foto: Dušan Kaliský)

Pozvánka na jubilejný 50. zimný zraz KST

Centrom jubilejného 50. zimného zrazu KST a stretnutia turistických oddielov mládeže (2. až 5. február 2017) bude Ružomberok. Hlavným organizátorom je z poverenia Výkonného výboru KST Regionálna rada KST Liptov. Podujatie pripravujú s podporou mesta Ružomberok a pod záštitou predsedu Žilinského samosprávneho kraja Juraja Blanára.

Ružomberok a jeho turisticky zaujímavé okolie netreba osobitne predstavovať. Trasy lyžiarskych túr budú vyznačené vo Veľkej Fatre s nádejou na dobré snehové podmienky. K dispozícii bude viacero peších trás a široká paleta príležitostí spoznať kultúru a históriu mesta a jeho okolia. Odporúčame navštíviť najmä Liptovské múzeum Ružomberok so stálou výstavou exponátov z Liptova, Galériu Ľudovíta Fullu so stálou výstavou z diela tohto národného umelca, Dom Andreja Hlinku – rodný dom a mauzóleum významného národovca a štátnika medzivojnového obdobia, Vlkolínec, obec zaradenú do Zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO, najmä jeho roľnícky dom s expozíciou pôvodného bývania a ľudovej architektúry či Björnsonov dom – Skautské múzeum, jedinečné a jediné skautské múzeum

Medzinárodná spolupráca turistických spolkov

Naši turistickí priatelia a partneri z organizácie Magyar Természetjáró Szövetség (MTSZ) z Maďarska v minulom roku pre verejnosť otvorili nové turistické centrum Galyatető v pohorí Mátra. Na pozvanie MTSZ sa tu 18. a 19. októbra stretli delegácie vedenia MTSZ, KST a KČT, aby sa vzájomne oboznámili o situácii vo svojich turistických spolkoch a koordinovali termíny hlavných podujatí. Nabitý rokovací program zahŕňal aj výmenu skúseností s prevádzkovaním turistických objektov a realizáciou turistického značenia. Delegáciu KST tvorili P. Dragúň, A. Krištofová, D. Valúch a Š. Kúiš ako tlmočník. Účastníci poďakovali maďarským kolegom za perfektne pripravené stretnutie a dohodli sa, že tento formát konzultácie sa uskutoční každé dva roky, hosťiteľom v roku 2018 bude KČT. (dv)

▲ Vlkolínec (foto: archív Mesta Ružomberok)

v strednej Európe. Za pozornosť stoja aj ďalšie významné pamätihodnosti mesta – ružomberská kalvária, piaristické gymnázium, mariánsky stĺp – pilier so sochou Immaculaty, radnica, pomník slobody slovenského národa, pomník černoškých martýrov (Černová) a hrad Likava (Likavka). Zo sakrálnych stavieb upozorňujeme na gotický kostol Všetkých svätých (Ludrová), norománsku synagógu, kostol sv. Ondreja, kostol Povýšenia sv. kríža, evanjelický kostol, kostol Navštívenia Panny Márie (Vlkolínec) a ďalšie.

V rámci sprievodného programu budú v ponuke zaujímavé besedy a filmové projekcie. Komplexný program, propozície a prihlášky sú na www.kst.sk. Všetkých priaznivcov zimnej turistiky srdečne pozývame.

Paol Lupták, predseda organizačného štábu

▲ Galyatető – jeden z turisticky najnavštevovanejších bodov na trase Kékkör – Modrého okruhu okolo celého Maďarska s dĺžkou viac než 2 000 km. Inšpiráciou aj pre Slovensko by malo byť, ako maďarská vláda za niekoľko posledných rokov podporila dobudovanie turistickej infraštruktúry pozdĺž Modrého okruhu. Na fotografii sú účastníci trojstretnutia na rozhľadni Galyatető